

A Legfelsőbb Bíróság a dr.Burai Kovács János ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Chertes Attila ügyvéd által képviselt I.r. és a felszámoló által képviselt II.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróság előtt 35.G.41.147/2005. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2007. szeptember 20-án kelt 14.Gf.40.238/2007/5. számú jogerős ítéletével befejezett perben az I.r. alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.238/2007/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 450.000,- (Négyszázötvenezer) Ft Áfát is magában foglaló felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az 1 millió Ft törzstőkéjű Á. Általános Mérnöki Iroda Kft.-nek (továbbiakban: Á. Kft) 2000. május 8-tól három természetes személy volt a tagja. Ezen természetes személyek és hat gazdasági társaság, köztük a peres felek 2000. április 20-án szindikátusi szerződést kötöttek, melyben többek között rögzítették, hogy az Á. Kft. törzstőkéjét 20.000.000,-Ft-ra felemelik, továbbá a tőkeemelés következtében a törzstőke hogyan oszlik majd meg a tagok között. Rögzítették, hogy jelen per felperesének elővásárlási joga van és opciós szerződést köt a többi tag üzletrészeire a névértéknek

megfelelő, az időközi inflációval korrigált vételáron a tőkeemeléssel egyidejűleg. 2000. május 11-én az Á. Kft. társasági szerződése módosításra került, mely többek között a III/1. pontjában tartalmazta, hogy az üzletrész a társaság tagjaira - a társaság saját üzletrészét kivéve - szabadon átruházható, de jelen per felperesének a felek elővásárlási jogot biztosítanak. Ugyanezen a napon a felperes és az Á. Kft. többi tagja egyező szöveggel vételi jogot biztosító szerződést kötött, amelyben az üzletrész tulajdonosok a felperesnek az Á. Kft.-ben levő üzletrészeik tekintetében 3 évig terjedő időre vételi jogot biztosítottak azzal, hogy a vételár a szindikátusi szerződésben is rögzített inflációval növelt üzletrész névérték. 2001. júliusában a felperes és a II.r. alperes megállapodást írt alá, melyben megállapodtak, hogy a köztük létrejött vételi jogot biztosító szerződést egyező akarattal megszüntetik, továbbá támogatják a társasági szerződés olyan módosítását, mely megszünteti a felperes elővásárlási jogát, azt a felperes addig nem is gyakorolja. Felperes kötelezettséget vállalt arra is, hogy az I.r. alperes és egy másik társaság tulajdonában levő üzletrész vonatkozásában a vételi jogot a II.r. alperes ilyen irányú felhívása alapján a II.r. alperes által megszabott határidőben és feltételekkel gyakorolja. Úgyszintén a többi üzletrészre vételi jogosultságát a II.r. alperes felszólításától számított 8 napon belül érvényesíti. Vállalta azt is, hogy a fentiek szerinti vételi jogának érvényesítését követően megszerzett, a társaság teljes törzstőkéjéből 42%-nak megfelelő üzletrész vonatkozásában vételi jogot enged a II.r. alperes számára. Kötelezettséget vállalt arra is, ha bármely okból a vételi jogát a II.r. alperes felszólítására nem érvényesíti, úgy a II.r. alperes javára saját üzletrésze tekintetében biztosít vételi jogot a megállapodásban rögzített feltételek szerint. A felperes 2001. október 3-án a II.r. alperes felhívása nélkül vételi jogával élt, és megszerezte az egyik magánszemély üzletrészét, ugyancsak így módon szerezte meg 2001. október 31-én egy másik magánszemély üzletrészét. 2002. szeptemberében vételi joga gyakorlásáról nyilatkozott az I. és a II.r. alperes, illetve további három gazdasági társaság üzletrésze vonatkozásában, melyből két perben nem álló gazdasági társaság üzletrészét megszerezte, míg az alperesek és egy további gazdasági társaság tekintetében szóban abban állapodtak meg, hogy a jogügylet nem jött létre.

2002. szeptember 13-án a felperes, mint vevő s a II.r. alperes, mint eladó üzletrész átruházási szerződést kötöttek egymással. A szerződésben rögzítették, hogy a köztük létrejött vételi jogot biztosító szerződést megszüntnek tekintik, így módon nem az ott rögzített vételáron, hanem 30.000.000,-Ft vételár ellenében szerzi meg a felperes a II.r. alperes üzletrészét. A II.r. alperes 2004. június 25-én felhívta a felperest, hogy a megmaradt magánszemély tag tulajdonában álló 1.000.000,-Ft-os névértékű üzletrész

tekintetében gyakorolja vételi jogát, de a felperes a felszólításnak nem tett eleget.

2005. január 17-én kelt jelen per alperesei között létrejött megállapodás szerint a vételi jog gyakorlására a II.r. alperes az I.r. alperest jelölte ki az Á.Kft. üzletrésze kapcsán a II.r. alperest megillető vételi jog gyakorlására. Ugyanezen a napon e megállapodásra hivatkozva I.r. alperes levelet intézett a felpereshez, melyben gyakorolta a felperes tulajdonában levő, a társaság törzstőkéjének 70.535%-át megtestesítő üzletrészre a II.r. alperes javára alapított vételi jogot oly módon, hogy a nyilatkozat megtételével megszerzi az üzletrész tulajdonjogát. Az I.r. alperes által átutalt 19.320.000,-Ft nagyságú vételárat a felperes visszautalta, amit az I.r. alperes bírói letétbe helyezett.

A felperes 2005. július 13-án benyújtott keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, miszerint a felperesnek az Á. Kft.-ben levő üzletrésze vonatkozásában nem jött létre jogviszony a felperes és az I.r. alperes között. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az alperesek között 2005. január 17-én megkötött megállapodás vételi jog gyakorlására jogosult személy kinevezéséről elnevezésű szerződés érvénytelen.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

A Fővárosi Bíróság 2007. március 29-én kelt ítéletével megállapította, hogy a felperesnek az Á. Kft.-ben fennálló üzletrésze vonatkozásában a felperes és az I.r. alperes között nem jött létre jogviszony. Megállapította továbbá, hogy az I. és II.r. alperesek között 2005. I. 17-én kötött „megállapodás vételi jog gyakorlására jogosult személy kijelöléséről” elnevezésű szerződés érvénytelen. Rendelkezett a perköltség viseléséről. Ítélete indokolásában kifejtette, a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei fennállnak. A felperes és a II.r. alperes között 2001. júliusában létrejött szerződésben a felek a felperesi üzletrészre vételi jogot alapítottak a II.r. alperes javára, a szerződésben meghatározott körülményektől függően, illetve a felperes, a többi taggal szemben fennálló opciós joga tekintetében a vételi joga gyakorlására kötelezettséget vállalt a II.r. alperes felszólítására. A megállapodás az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az ügyben irányadó, a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV.tv. (1997. évi Gt.) üzletrész átruházással kapcsolatos rendelkezéseibe ütközik. Az 1997. Gt. rendelkezései szerint különbséget kell tenni az üzletrész tagok közötti átruházása és a kívülállóra történő átruházása tekintetében. Az üzletrész a tagok között szabadon átruházható, hacsak a társasági szerződés az 1997.Gt.134.§ /1/ bekezdése nyújtotta lehetőséggel élve a tagoknak elővásárlási jogot nem enged. Az üzletrész főszabályként kívülállóra is szabadon átruházható azzal, hogy a tagokat, illetve

egyéb személyeket elővásárlási jog illeti meg. A Gt.137.§-ában szabályozott esetekben az üzletrész átruházása kizárható, korlátozható, vagy a társaság beleegyezéséhez köthető. A vételi jog az adásvételi szerződés különös neme, ahogy az elővásárlási jog is az. Amennyiben valamely tagnak akár elővásárlási, akár vételi joga van a társaság másik tagjának üzletrészére az egy olyan többlet jogosultság, egyoldalú hatalmasság, amely az ilyen jogosultsággal rendelkező tagnak a többiektől eltérő több jogosultságot magában foglaló tagsági jogot biztosít. Ilyen többletjogosultság biztosítását a Gt.133.§ /1/ bekezdése, illetve a 134.§ /1/ bekezdése csak a társasági szerződésben teszi lehetővé. A Gt.134.§ /1/ bekezdése helyesen akként értelmezendő, hogy a tagok egymásnak opciós jogot engedhetnek, de csak a társasági szerződésben. Végül az elsőfokú bíróság kifejtette azon jogi álláspontját, hogy az elővásárlási, vagy vételi jog gyakorlására jogosult gazdálkodó szervezet kijelölheti azt a személyt, aki saját nevében és saját javára élhet a vételi jog gyakorlásával.

Az I.r. alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2007. szeptember 20-án kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét lényegében helytálló indokaira tekintettel hagyta helyben, rendelkezett a másodfokú perköltség viseléséről.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperesi kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az 1997. évi Gt. 138.§ /2/ bekezdésében, illetve a Ptk.375.§ /4/ bekezdésében foglaltakba ütközik. Hangsúlyozta, a tagsági jogokat az üzletrész testesíti meg, amely főszabályként a tagok törzsbetétének nagyságához igazodik, de mód van többlet jogot biztosító üzletrész kialakítására is. A tagsági jogok, a többlet tagsági jogok lényege, hogy azok a mindenkori üzletrész, mindenkori tulajdonosát illetik meg. Az ilyen többlet jogot biztosító üzletrész kialakítására csakis a társasági szerződésben van lehetőség, figyelemmel az 1997. évi Gt. 133.§ /1/ bekezdésében írtakra. Az adott esetben nem ilyen üzletrész kialakítására, hanem két jogi személy között polgári jogi szerződés keretében kikötött vételi jog alapítására került sor a Ptk-ban foglalt szabályok alapján. A vételi jog nem tagsági jog, hanem két jogi személy jogviszonyában fennálló jogosultság és kötelezettség, amely az Á. Kft többi 7 tagját nem érintette. Az 1997. évi Gt.134.§ /1/ bekezdését a perben eljáró bíróságok tévesen értelmezték. Az 1997. évi Gt. 134.§ /1/ bekezdése nem egy elővásárlási jogot biztosító elsőbbségi üzletrész fajta létrehozására utal, hanem azt rögzíti, hogy amennyiben a tagok az egymás közötti egyébként szabad üzletrész átruházást elővásárlási jog kikötésével korlátozni kívánják, azt csak a társasági szerződésben tehetik meg, hiszen erről a többi tagnak, leendő tagnak tudnia kell. Az 1997. évi Gt. 123.§ /2/ bekezdés e.) pontja

szerint a társasági szerződésben kell rendelkezni az üzletrész átruházhatóságának kizárásáról, korlátozásáról, a társaság beleegyezéséhez kötéséről, s mivel a vételi jog alapításának kizárása az üzletrész átruházhatóságának korlátozása, ezért a vételi jog alapítását nem, hanem annak kizárását kell a társasági szerződésben rögzíteni. Ilyen rendelkezés pedig a társasági szerződésben nem volt, vételi jog alapításának nem volt akadálya. Az 1997. évi Gt. 9.§ /2/ bekezdése folytán irányadóak, az 1997. évi Gt.-ben nem szabályozott vagyoni és személyi viszonyokra a Ptk.-nak a rendelkezései. Ugyanakkor a Ptk.-nak nem háttérjogszabálya a Gt. A Ptk. 375.§ /1/ bekezdése egyértelműen meghatározza a vételi jog alapításának módját, s a Ptk.-ban nem szabályozott kérdésekben mögöttes szabályként rendeli alkalmazni a Ptk. elővásárlási jogra vonatkozó rendelkezéseit. Mivel a Ptk. az opció alapításának módját önállóan szabályozza és az 1997. évi Gt. az opció alapításának módjára speciális rendelkezést nem tartalmaz, a Ptk. opcióra vonatkozó rendelkezései az irányadóak. Az I.r. alperes rámutatott továbbá, az 1997. évi Gt. 138.§ /2/ bekezdése értelmében az üzletrész átruházása a társasági szerződés módosítását nem igényli. Nyilvánvaló, hogy ezen jogszabályi rendelkezésbe ütközne, ha a vételi jog alapítására érvényesen kizárólag a társasági szerződésben kerülhetne sor, hiszen akkor minden adásvétel esetén a társasági szerződés módosítása lenne szükséges, mely háromnegyedes szótöbbségű taggyűlési döntést igényel. A perbeli megállapodás megkötésekor a kft-nek 9 tagja volt, ha 2 tag közötti opció létrejöttéhez a perben eljáró bíróságok álláspontjával egyezően a társasági szerződésben kerülhetne csak sor, úgy a vételi jog kikötésében a nem érintett másik 7 tag egyetértésének a beszerzése lenne szükséges, mely a szerződéses szabadság jelentős korlátozását jelentené. A társasági szerződés egy speciális többoldalú polgári jogi szerződés, melyben konkrét, kizárólag egyes tagokat érintő jogügyleteket nem lehet szabályozni. Így sem a 2001. júniusi szerződés, sem a 2005. év január 17-i keltű megállapodás nem minősülhet semmisnek.

Felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és megállapította, hogy bár eltérő indokolással a jogerős ítélet érdemben nem jogszabálysértő.

A felperes és a II.r. alperes között 2001. júliusban létrejött megállapodás többek között a II.r. alperes számára vételi jogot biztosított egyrészt a felperes által a II.r. alperes felszólítására gyakorolt vételi jog folytán megszerzett üzletrészek meghatározott hányadára, illetve, ha a felperes a vételi jogát a II.r. alperes felhívására nem gyakorolja, a felperes üzletrésze tekintetében.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint az üzletrészre vonatkozó vételi jog kikötése a 2001. júliusi szerződésbe, jogszabályi rendelkezésekbe az adott tényállás mellett, annak megkötésekor nem ütközött. Az üzletrész az 1997. évi Gt. 133.§ /1/ bekezdése értelmében a társaság bejegyzését követően a tagok jogait, és a társaság vagyonából őket megillető hányadot testesíti meg. Az üzletrész az 1997. évi Gt.134-138.§-ainak szabályai szerint átruházható, adásvétel tárgyát képezheti. Az 1997. évi Gt.9.§ /2/ bekezdése folytán megfelelően irányadó Ptk. szabályai szerint a vételi jog (opció) az adásvétel különös neme, melynek alapján a jogosult a szerződésben foglalt felhatalmazása következtében a dolgot egyoldalú nyilatkozattal jogosult megvásárolni. A vételi jog alapulhat jogszabályon, illetve szerződésen. A Ptk. szabályai értelmében bármilyen forgalomképes dologra ki lehet kötni vételi jogot, de csak olyanra köthető ki vételi jog, amelynek tulajdonjoga a vételi nyilatkozat egyoldalú megtételével megszerezhető. Az 1997. évi Gt. tételesen nem rendezi, hogy az üzletrészre kiköthető-e vételi jog. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint az akkor lehetséges, ha a vételi jog a Gt., jelen esetben az 1997. évi Gt. üzletrész átruházásra vonatkozó szabályainak érvényesülését nem gátolja. Az adott jogkérdés eldöntése szempontjából annak van jelentősége, hogy a kikötött vételi jog sérti-e az 1997. évi Gt. elővásárlásra vonatkozó szabályait. Ügydöntő jelentősége van, hogy a 2001. júliusában megkötött vételi jogra vonatkozó megállapodást a társaság két tagja kötötte, az ugyanazon társaságban levő üzletrészekre, továbbá, hogy bár a felperes üzletrészére vételi jogot alapítottak a felperes üzletrészének más tagra történő átruházása tekintetében az Á. Kft. társasági szerződésében elővásárlási jog kikötve nincs. A fenti szabályokból tehát az következik, hogy a felperes üzletrészére a Gt.134.§ /1/ bekezdésében foglaltakra tekintettel kiköthető volt a vételi jog a II.r. alperes javára, aki ekkor az Á. Kft. tagja volt. A II.r. alperes tagsági jogviszonya az Á. Kft-ben azonban 2002. szeptember 13-án megszűnt. Ekkortól a vételi jog már sértette az 1997. évi Gt.134.§ /2/ bekezdése által kogensen biztosított elővásárlási jogot. Ekkortól kezdődően a kikötött vételi jog gyakorlása a szerződésben rendezett módon jogszabályba ütközött volna.

A perbeli esetben ugyanakkor nem a II.r. alperes gyakorolta a szerződésben meghatározott vételi jogot az Á. Kft-ben levő tagsági viszonya megszűnését követően, hanem annak gyakorlására az I.r. alperest kijelölte, aki nem vitásan egyben Á. Kft. tagja volt. A Ptk.375.§ /4/ bekezdése, illetve a Ptk.374.§ /5/ bekezdésében szereplő utaló szabály folytán a vételi jogra a 375.§, 374.§-ban nem szabályozott kérdésekben az elővásárlási jogra vonatkozó szabályok irányadóak. A Ptk.373.§ /4/ bekezdése értelmében az elővásárlási jog átruházása - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - semmis, gazdálkodó szervezet azonban kijelölheti azt a személyt,

aki e jog gyakorlására jogosult. A Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.394/2007/18. számú ítéletében kifejtette, hogy az üzletrészen fennálló elővásárlási jog jogosultja akkoris, ha gazdálkodó szervezet - szemben a Ptk.373.§ /4/ bekezdésében foglaltakkal - nem jelölheti ki azt a személyt, aki az elővásárlási jog gyakorlására jogosult. Ez ugyanis ezen határozatban részletesen kifejtettek szerint ellentétes lenne a Gt., jelen esetben az 1997. Gt. szabályozási céljával, lehetővé tenné, hogy kívülálló a Gt-ben szabályozott elővásárlási jogosultti sorrend megkerülésével kerüljön be a társaságba. A II.r. alperes a korábban kifejtettek miatt az Á. Kft.-ben meglevő tagsági viszonya megszűnését követően a szerződésen alapuló vételi jogát nem gyakorolhatta, így a vételi jog gyakorlására jogosult személyt sem jelölhette ki, még abban az esetben sem, ha a kijelölt joggyakorlása az 1997. évi Gt., illetve az Á. Kft. társasági szerződésének elővásárlásra vonatkozó rendelkezéseit nem sértette volna.

A Legfelsőbb Bíróság a fent írtakból következően nem osztotta a perben eljáró bíróságok azon véleményét, hogy a II.r. alperes javára biztosított vételi jog kikötésére csakis a társasági szerződésben kerülhetett volna jogszerűen sor. Az 1997. évi Gt.133.§ /1/ bekezdése értelmében az azonos mértékű üzletrészhez azonos tagsági jogok fűződnek, a társasági szerződés azonban egyes üzletrészeket a többiekétől eltérő tagsági jogokkal ruházhat fel. Az 1997. évi Gt.123.§ /2/ bekezdés d) pontja szerint az „eltérő tagsági jogokat biztosító üzletrészt” azt, hogy az milyen eltérő tagsági jogot biztosít a társasági szerződésben kell szabályozni. Az adott ügyben azonban ahogy arra az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében hangsúlyozottan hivatkozott, a felperes és a II.r. alperes között 2001. júliusában létrejött megállapodás nem egy mindenkoros üzletrész mindenkoros tulajdonosának biztosítja azt a jogot, hogy a másik üzletrész mindenkoros tulajdonosával szemben gyakorolja a vételi jogot - mely joggyakorlás maximális időtartamát a Ptk. 5 évben maximálja, ha a határozott időre kötik ki a vételi jogot - hanem csak konkrétan a II.r. alperesnek biztosít vételi jogot a felperes üzletrészére, addig amíg a felperes az üzletrész tulajdonosa. Így a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a perben eljáró bíróságoknak téves az az álláspontja, hogy az adott vételi jogra vonatkozó megállapodást a társasági szerződésbe kellett volna foglalni.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp.275.§ /3/ bekezdése alapján a fenti eltérő indokolással hatályában fenntartotta.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelme eredményre nem vezetett, így a Pp.270.§ /1/ bekezdése folytán megfelelően irányadó Pp.78.§ /1/ bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság az I.r. alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati perköltségének megfizetésére.

Budapest, 2008. április 28.

.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes
sk. bíró, Dr.Török Judit sk. bíró.

A kiadmány hitelélül:

(.....)

Szécsiné Horváth Ildikó
bíróági tisztviselő